

Barometerindikatorn sammanfattar företagens och hushållens syn på ekonomin

Från och med februari 2007 publicerar Konjunkturinstitutet en ny indikator, Barometerindikatorn. Indikatorn har som mål att:

1. Sammanfatta företagens och hushållens syn på ekonomin och på ett lättolkat och korrekt sätt mäta det aktuella stämningläget i den svenska ekonomin.
2. Utnyttja informationen i alla Konjunkturinstitutets barometrar och spegla dem på ett transparent sätt.

Förlagan till Barometerindikatorn är EU-kommissionens ESI, Economic Sentiment Indicator, som finns utförligt beskriven på kommissionens hemsida¹.

Hur Barometerindikatorn beräknas

Utgångspunkten för Barometerindikatorn är frågor hämtade från enkätundersökningarna Konjunkturbarometern Företag och Hushåll. Dessa frågor bygger även upp de enskilda konfidensindikatorerna i de olika barometrarna.

I Barometerindikatorn används frågornas netttotal. Frågorna i Företagsbarometern har tre svarsalternativ och deras netttotal tas fram genom att ta saldot mellan andelen företag som uppgett en ökning respektive minskning för en viss fråga. I Hushållsbarometern har frågorna fem svarsalternativ. Regeln är då att netttotal definieras som summan av andelarna (mycket bättre + bättre) – (mycket sämre + sämre).

Samtliga netttotal säsongrensas med hjälp av X12. Därefter transformeras alla säsongrensade netttotal till den standardiserade normalfördelningen $N(0,1)$ och antar således medelvärdet 0 och standardavvikelsen 1. Formeln för detta är:

$$X_{i,t} = (Y_{i,t} - \hat{Y}) / \sigma_y;$$

där $X_{i,t}$ är den nya normaliserade serien, $Y_{i,t}$ är det ursprungliga värdet på observationen, \hat{Y} är medelvärdet och σ_y är standardavvikelsen i urvalet.

¹ EU publicerar även ESI för Sverige. Av främst tekniska skäl kommer Barometerindikatorn inte att anta samma värden som detta ESI. Exempelvis definieras hushållens förtroendeindikator annorlunda, säsongrensningssmetoden är olika m.m.

I ett nästa steg summeras dessa normaliserade serier med hjälp av ett viktsystem, där nettotalen för industrin får sammanlagt vikten 40 procent, privata tjänstesektorn 30 procent, detaljhandeln och byggindustrin får vardera 5 procent och slutligen hushållen 20 procent².

Observera att vikterna för varje fråga blir beroende av hur många frågor som ingår i varje sektor. Exempelvis ingår fem frågor från hushållssektorn som vardera får vikten 0,04 $((20/100)/5)$. För industrin används tre frågor vilket leder till att varje industrifråga får vikten 0,13 $((40/100)/3)$. Notera även att vissa nettotal ingår med omvänt tecken i summeringen.

Slutligen normaliseras denna tidsserie för summan (U_t) till en ny serie med medelvärdet 100 och standardavvikelsen 10, nedan benämnd BI_t . Formeln för detta är:

$$\text{Barometerindikatorn} = BI_t = 10 * (U_t - \hat{U}) / \sigma_u + 100;$$

där \hat{U} och σ_u är medelvärdet respektive standardavvikelsen för U_t i urvalet.

Startpunkt för Barometerindikatorn är augusti 1996³.

Barometerindikatorn är lätt att tolka

Såsom Barometerindikatorn är konstruerad har den medelvärdet 100 och standardavvikelsen 10. Under antagandet om normalfördelning förekommer värden mellan 90 och 110 i 68 procent av fallen medan värden över 110 respektive under 90 förekommer i 16 procent av fallen vardera. Tolkningen av Barometerindikatorns utfall blir då att värden över 100 motsvarar en starkare ekonomi än normalt och värden över 110 en mycket starkare ekonomi än normalt. Värden under 100 respektive under 90 har motsvarande tolkning i termer av svagare och mycket svagare ekonomi än normalt.

En viktig uppgift för Barometerindikatorn är att sammanfatta de bakomliggande företags- och hushållsenkäterna på ett så lättolokat sätt som möjligt. Därför motsvaras de nettotal som ingår i Barometerindikatorn av samtliga nettotal som bygger upp de enskilda konfidensindikatorerna i de olika barometrarna. Efter bearbetningen summeras nettotalen med hjälp av viktsystemet beskrivet ovan, vilket innebär en hög grad av transparens. T. ex. kan en ökning av Barometerindikatorn oftast enkelt härledas till att någon eller några av de ingående sektorerna går bättre.

Lägg dock märke till att viktsystemet inte tillämpas direkt på delsektorernas konfidensindikatorer utan på konfidensindikatorernas ingående nettotal. Fördelen med bearbetningen av nettotalen, dvs. säsongrensningen och transformationen till den standardiserade normalfördelningen, är att man undviker att Barometerindikatorns förändringar regelmässigt domineras av de enskilda nettotal som normalt varierar mest, dvs. har högst historisk volatilitet. Nackdelen är en viss förlust av genomskinlighet när man ska tolka förändringarna av Barometerindikatorn i förhållande till förändringarna av delsektorernas konfidensindikatorer.

² Detta viktsystem är detsamma som tillämpas inom EU vid beräkningen av ESI. Konjunkturinstitutet har prövat ett tiotal närliggande viktsystem för att se vilket som har högst förklaringsvärde när det gäller att skatta procentuell förändring av BNP. Skillnaderna visade sig inte vara stora vad gäller förklaringsvärdet.

³ Fram till 2003 har vissa approximationer förekommit. Approximationen omfattar dels detaljhandels tre tidsserier mellan augusti 1996 till januari 2000, dels privata tjänstesektorns tidsserier (en från augusti 1996 till mars 2003 och två tidsserier från augusti 1996 till november 2001).

Barometerindikatorn ger en bild av stämningläget i den svenska ekonomin

Barometerindikatorn avser att ge ett sammanfattande mått på det aktuella stämningläget i den svenska ekonomin. Utgångspunkten för indikatorn, d.v.s. enkätundersökningarna till företag och hushåll, ger visserligen en bred informationsbas, men inte tillräckligt bred för att täcka hela försörjningsbalansen i nationalräkenskaperna. Till exempel saknas information om den offentliga sektorn.

För att ändå ge en fingervisning om Barometerindikatorns egenskaper har Konjunkturinstitutet analyserat hur Barometerindikatorn kan användas vid bedömningar av BNP-tillväxten⁴. Måttstock är förändringen av BNP eftersom Barometerindikatorn ger information om ett kvartal 2-5 månader innan BNP-tillväxten för samma kvartal publiceras av SCB.

Tolkningen av den kvantitativa relationen mellan Barometerindikatorn och förändringen av BNP ger att om Barometerindikatorn ökar med 10 enheter ett kvartal svarar det mot att uppräknad årstakt och kalenderkorrigerad årstakt för BNP ökar med 1,1 respektive 1,3 procentenheter. Den generella slutsatsen är att Barometerindikatorn har en relativt stark samvariation med förändringen av BNP.

⁴ Se fördjupning i Konjunkturläget Mars 2007 ”Barometerindikatorn sammanfattar företagets och hushållens syn på ekonomin”.